

Dr. Péterfalvi Attila
elnök

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Budapest
Pf. 5.
1530

Tisztelt Elnök Úr!

A 2014. évi országgyűlési választások jelöltállítási folyamatában használt ajánlóíveken található személyes adatok adatkezelése ügyében írunk Önnek. Kérjük, indítson hatósági eljárást, valamint rendelje el az összes, a választási eljárás jelöltállítás szakaszában keletkezett ajánlóíven található személyes adat zárolását.

Korábban mások kezdeményezésére már Ön is foglalkozott azzal, hogy sajtóértesülések szerint az idei országgyűlési választások során több jelölt vagy jelölő szervezet is valószínűsíthetően visszaélt a választópolgárok jelöltállításhoz szükséges ajánlóíveken megadott személyes adataival. Az adatokat a választópolgárok önként adták meg az általuk választott jelölt(ek)nek vagy jelölő szervezet(ek)nek.¹ A sajtóértesülések szerint a jelöltek, jelölő szervezetek egy része azonban úgy biztosította a jelöltséghez, illetve az országos lista állításához szükséges számú ajánlás meglétét,² hogy más jelöltek, jelölő szervezetek ajánlóíveiről lemásolta a másik jelölt, jelölő szervezet ajánlásának céljából megadott személyes adatokat.³ Noha ez a személyes adatokkal (azon belül is különleges adatokkal) való széleskörű visszaélésnek minősül,⁴ az eseteket a mai napig nem vizsgálták ki súlyuknak megfelelően, csupán egy-egy feljelentés alapján indulhatott eljárás.⁵

Amennyiben a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) továbbra sem lép fel a jelenleg hatályos szabályok szerinti ajánlási rendszerrel szemben, akkor egy olyan adatkezelést hagy érintetlenül, amely a személyes adatokkal való tömeges visszaélések ellen nem nyújt semmilyen érdemi garanciát. A NAIH-nak azonban az a feladata, hogy a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülése felett őrködjön. Ha tehát egy adatkezelés adatvédelmi garanciái hiányoznak, azzal

¹ A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.), 120. § (1), 122. § (2)

² Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény (a továbbiakban: Vjt.), 6. §, 8. § (1), 9. § (2).

³ Erre a Ve. 122. § (3) bekezdése ad lehetőséget a többes ajánlás bevezetésével.

⁴ Büntető törvénykönyv (2012. évi C. törvény, a továbbiakban: Btk.) 219. § (1) a).

⁵ A leírt tényállásvázlát alapján a választás rendje elleni bűncselekmény éppúgy valószínűsíthető. Ld. Btk. 350. § (1) a), d). A politikai véleményre vonatkozó adat – s egy adott jelölt ajánlóíven található aláírás kétségkívül ilyen – különleges adatnak minősül. Ld. az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.), 3. § 3. pont a) szakasz.

szemben hatásköreivel élve az adatvédelmi hatóságnak – álláspontunk szerint – nem csupán lehetősége, hanem kötelessége föllépni.⁶

A fentiekben említett értesülések nyomán jelentős számú választópolgár kért tájékoztatást a lakóhelye szerinti Országos Egyéni Választókerületi Választási Irodától (OEVI) személyes adatai kezeléséről. A választópolgárok, élve az információs önrendelkezési joguk alapján őket megillető tájékoztatáshoz való jogukkal, arról kértek tájékoztatást az illetékes OEVI-től, hogy mely jelöltek, jelölő szervezetek ajánlóívein szerepelnek személyes adataik.⁷ Ön úgy tájékoztatta a NAIH 2014. március 17-ei NAIH-703-3/2014/V. számú állásfoglalásában a Nemzeti Választási Irodát (NVI), hogy a választópolgárok csak az ajánlóívek ellenőrzését követő három napon belül kérhetnek ilyesfajta tájékoztatást, és az OEVI-knak még ezen időtartamon belül sincs tájékoztatási kötelezettségük, amennyiben annak teljesítése aránytalanul nagy terhet róna a választási irodákra.⁸

Álláspontunk szerint az Ön által jegyzett állásfoglalás téves jogértelmezés eredménye. A választási irodák mindaddig adatkezelőnek minősülnek, amíg a választópolgárok személyes adatai a birtokukban lévő ajánlóíveken megtalálhatók. Az, hogy az adatkezelés célja beteljesült, nem menti fel a választási irodákat adatkezelői minőségükből, s így a kezelt adatokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség alól sem. Az adatkezelés célhoz kötöttségéből csupán az következik, hogy a jelöltállítástól eltérő célokra a választási iroda nem használhatja fel a tárolt személyes adatokat. Tévesnek tartjuk továbbá az Ön álláspontjában a tájékoztatáshoz való jog megítélésében a tájékoztatáshoz szükség munka vélt aránytalanságára vonatkozó megjegyzéseit. Még ha a tájékoztatáshoz szükséges munka mennyiség releváns lenne is a jog megítélésében, a választási irodák számára nyilvánvalóan *kevesebb*, nem pedig több terhet jelent, ha a helyes jogértelmezés szerint az összes, tájékoztatást igénylő állampolgárt nem a jelöltállítás lezárultát követő három nap folyamán kell tájékoztatni, hanem az ajánlóívek létezéséig fennálló idő rendelkezésre áll a kérelmezésre és az azt követő harminc nap a tájékoztatásra. Az aránytalanságra való hivatkozás azonban nem állja meg a helyét már csak azért sem, mert az Infotv. 19. §-a értelmében a tájékoztatáshoz való jogot csak törvényben lehet korlátozni, és akkor is csak a törvényben rögzített célokból. Ennek megfelelően a választópolgárok törvény adta jogukkal élnek, amikor a választási irodáktól mint adatkezelőktől az adatkezelők által az ajánlóíveken tárolt személyes adataikra vonatkozó tájékoztatást kérnek.

A fentiekben vázolt álláspontunk már egy peres eljárásban is megerősítést nyert. A Fővárosi Törvényszék 2014. március 9-ei – még nem jogerős – ítéletében (ügyszám: 31.P.21.479/2014) kötelezte a budapesti 5. sz. OEVI-t, hogy egy tájékoztatásért hozzá fordult választópolgárt tájékoztasson arról, mely ajánlóíveken szerepelnek személyes adatai. A Törvényszék ideiglenes intézkedésként elrendelte, hogy az 5. sz. OEVI zárolja a felperes ajánlóíveken szereplő személyes adatait annak érdekében, hogy a per tárgyát képező személyes adatok ne semmisüljenek meg a jogerős ítélet megszületéséig, a Ve. 128. §-ának megfelelően. Egy, a Fővárosi Törvényszéken folyó másik, azonos tárgyú, ugyanazon alperes ellen indított peres eljárásban (ügyszám: 33.P.21.478/2014) a Törvényszék szintén megalapozottnak látta a felperes ideiglenes intézkedés iránti kérelmét, és

⁶ Alaptörvény, VI. cikk (3) bekezdés, Infotv. 38. § (2)

⁷ A tájékoztatásra irányuló kérelmek többsége az általunk javasolt mintát követte, amely on-line elérhető: <http://tasz.hu/alairas>

⁸ http://www.naih.hu/files/703_2014_allasfoglalas_ajanloivek_taj_jogrol.pdf

hasonlóképp elrendelte, hogy az alperes választási iroda zárolja a felperes ajánlóíveken szereplő személyes adatait.

A kibontakozó jogalkalmazási gyakorlat világosan rámutat, hogy a független magyar bíróságok előtt a NAIH alperes által is hivatkozott álláspontja nem állja meg a helyét: téves, az állampolgárok információs önrendelkezési jogait indokolatlanul korlátozó jogértelmezést közvetít. A választópolgároknak joga van megtudni, mely ajánlóíveken szerepelnek személyes adataik; e jog kötelezettje pedig az ajánlóívek adatkezelője. Ennek megfelelően a következőkre kérjük Önt:

1. Vonja vissza hivatkozott álláspontját, és értesítse a választási irodákat, hogy a kibontakozó bírósági gyakorlat szerint a fent leírt esetekben a választópolgárok által kért tájékoztatás megadása *kötelező*, még ha ez emelkedett ügyteherrel jár is.

A választási irodák jogellenes visszautasító válaszai csak további, soron kívüli peres eljárásokhoz vezetnek, és ezáltal szükségtelenül növelik a közigazgatásra és a bíróságokra nehezedő ügyterhet, valamint indokolatlan közköltséget képeznek azáltal, hogy az állampolgárokat közpénzen lefolytatott perekben, közpénzből fizetett jogi képvisellel próbálják megakadályozni alkotmányos jogaik gyakorlásában.

2. Arra kérjük továbbá, hogy az immár a bíróságokon is elismert helyes, és a NAIH korábbi álláspontját nem osztó jogértelmezés tükrében indítson adatvédelmi hatósági eljárást az ajánlóívek ügyében. A Törvényszék ítélete nyomán világos, hogy az OEVI-k az ajánlóíveken található személyes adatok tekintetében adatkezelőnek minősülnek. A személyes adatokkal való visszaélések valószínűsíthetően a választópolgárok széles körét érintik, ráadásul különleges adatnak minősülnek, hiszen a választópolgárok politikai nézeteire közvetlenül lehet következtetni belőlük. A hatósági vizsgálat tehát több szempontból is megalapozott.⁹ Az, hogy néhány konkrét adatalany ügyében bírósági eljárás van folyamatban, nem képezheti a NAIH eljárása megindításának akadályát, hiszen a NAIH nem a peres felek vitájában, tehát nem a bíróság előtt folyamatban lévő ügyben járna el, hanem általánosságban, az ajánlási rendszer megvalósításával kapcsolatos adatkezelési visszaélések miatt.

3. Végül arra kérjük, legalább a hatósági eljárások lezárultáig rendelje el a 2014. évi országgyűlési választások jelöltállítás szakaszában keletkezett összes ajánlóív, illetve az azokon található személyes adatok zárolását. Az Infotv. 61. § (1) b) szakasza lehetőséget ad Önnek a jogellenesen kezelt személyes adatok zárolására. Álláspontunk szerint a OEVI-k az ajánlóíveken található személyes adatokat az alábbi két okból is jogellenesen kezelik, így azok zárolása elrendelhető:

A. A választási irodák az ajánlóíveken található személyes adatok tekintetében adatkezelőnek minősülnek, és adatkezelői minőségükben törvényes kötelezettségek terhelik őket. A választópolgárok saját személyes adataira vonatkozó tájékoztatási kérelmének szisztematikus elutasításával azonban a választási irodák egyértelművé tették, hogy nem kívánnak eleget tenni az adatkezeléssel járó kötelezettségeknek – sőt, épp a jogszerűtlen magatartásra ösztönző utasítást kaptak a NVI-től. Az adatkezeléssel járó törvényes kötelezettségek teljesítésének megtagadása pedig sérti az érintettek információs önrendelkezési jogát, valamint megakadályozza a személyes adatok védelméhez való joguk érvényesülését. Ebből következően az illetékes OEVI-k adatkezelése

⁹ Ld. az Infotv. 60. § (4) a), b) szakaszait.

rendszeresen jogellenes az összes választópolgár ajánlóíveken szereplő adatai tekintetében. Az adatkezelés jogszerűségének visszaállítására jelenleg csak peres eljárásban van lehetőség. Az adatok zárolása nélkül azonban a pertárgyak és lehetséges pertárgyak rövidesen megsemmisülnek, hiszen az adatkezelők a Ve. 128. §-a alapján a szavazás napja utáni 90. nap utáni munkanapon megsemmisítik őket, így az adatkezelés jogszerűségének visszaállítására, az érintettek törvény szerinti tájékoztatására arról, hogy mely jelöltek támogatásához használták az ő személyes adataikat, nem lesz mód.

B. Azokat a személyes adatokat, amelyek a választópolgárok kifejezett hozzájárulása nélkül kerültek az ajánlóívekre, a meghamisított ajánlóíveket tároló választási irodák a tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elmulasztásától függetlenül is jogszerűtlenül tárolják. Az adatkezelés ilyenkor a fentiekben túl azért is jogszerűtlen, mert az érintett ajánló választópolgár *az adott jelölt, jelölőszervezet vonatkozásában* nem járult hozzá adatainak a jelöltállítási folyamatban történő felhasználásához.

A fenti két okból tehát az OEVI-k jogszerűtlenül kezelik az összes ajánlóíven található személyes adatokat, a meghamisított ajánlóíveken található adatok kezelése pedig többszörösen is jogszerűtlen. Kérjük tehát, hogy törvényes jogkörével élve a személyes adatok védelme érdekében zároltassa az ajánlóíven található adatokat. Ön 2014. március 18-ai közleményében nyomozati hatókör hiányában és a Büntető törvénykönyv hatálya alá tartozás okán elutasította a fenti ügygel való érdemi hatósági vizsgáldást, ezek azonban álláspontunk szerint nem indokolják azt, hogy az ügygel ne foglalkozzon a Hatóság. A fent leírt ügyben a személyes adatok védelme került súlyos veszélybe az állampolgárok széles körét érintve, a NAIH feladata pedig részben éppen a személyes adatok védelmének előmozdítása¹⁰ – természetesen a Hatóság rendelkezésére álló eszközökkel. A NAIH tehát alkotmányos feladatában követne el mulasztást, ha az ügyben nem indítana hatósági eljárást: enélkül a Hatóság a személyes adatok védelmének nem elősegítője, hanem gátja. Kérjük, éljen jogköreivel és tegyen eleget alkotmányos és törvényes kötelezettségeinek: az Ön kezében az utolsó lehetőség, amely biztosíthatja, hogy állampolgárok széles köre számára ne váljon lehetetlenné információs önrendelkezési joguk gyakorlása.

Végezetül kérjük, hogy tájékoztasson minket a NAIH fenti ügyben kezdeményezett lépéseiről.

Budapest, 2014. május 15.

Üdvözlettel,

Dr. Szabó Máté Dániel

szakmai igazgató

Mráz Attila

programvezető

¹⁰ Infotv., 38. § (2)